

– 295 с.

5. Павліченко П.П. Литвиненко Д.А. Соціологія. Навчальний посібник.- К.: Лібра, 2012. – 256 с.
6. Поляків, В.Г., Шаленко, В.Н. «Людина в світі управління» – Новосибірськ: Наука, 1992. – 350 с.

АТРОЩЕНКО Т.О.

Мукачівський державний університет, Україна

### **ПОТЕНЦІАЛ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ У СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ МІЖЕТНІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Ефективність формування толерантного ставлення до представників інших етносів залежить від активності майбутніх учителів початкової школи та їх включеності в освітній процес у якості суб'єктів діяльності. У свою чергу, освітній процес фахової підготовки майбутніх педагогів, які працюватимуть у початковій школі, перебуває в безпосередній залежності від спектру методологічних підходів, покладених в його основу.

На основі узагальнення напрацювань фахівців (Т.Зорочкіна, Л.Коваль, О.Кондратьєва та ін.), які висвітлюють різні аспекти професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи, а також науковців (Л.Волик, О.Гуренко, Л.Залановська, Е.Заредінова та ін.), що вивчали формування міжетнічної толерантності під час навчання в ЗВО, до спектру найвагоміших методологічних підходів віднесено компетентнісний, діяльнісний, культурологічний, аксіологічний, особистісно орієнтований, середовищний та системний.

Так, компетентнісний підхід нині набуває особливої значущості й активно впроваджується в освітній процес ЗВО. Поділяємо позицію О. Дубасенюк [1] та С. Скворцової [4] про те, що компетентнісний підхід сприяє розвитку здатності вчителя до ефективного здійснення своєї професійної діяльності, допомагає оволодіти цілісною системою знань, умінь і навичок, що визначають рівень педагогічної діяльності, педагогічного спілкування та сформованість його особистісних рис, як носія цінностей, ідеалів і педагогічної свідомості.

У нашому баченні компетентнісний підхід має позитивний вплив на міжкультурну компетенцію, як невід'ємну частину міжкультурної комунікації, що займає вагому роль у діяльності вчителя, який працює в поліетнічному освітньому середовищі початкової школи.

Тобто у дослідженні виходили з тих міркувань, що міжетнічна толерантність має опиратися на міжкультурну компетенцію, яка належать до соціально-професійних компетенцій майбутнього педагога початкових класів і безпосередньо повинна охоплювати знання звичаїв та установок конкретного соціуму, які формують індивідуальні та групові установки; індивідуальних мотивацій, форм поведінки, невербальних компонентів (жести, міміка), національно-культурних традицій, системи цінностей. У нашому дослідженні міжкультурну компетенцію ми трактуємо як здатність до налагодження сприятливих відносин між представниками різних етносів, на основі знань про національно-культурні особливості означеного етносу. Наголосимо, що міжкультурна компетенція, як складова частина

міжетнічної толерантності, актуальна для нашого дослідження в рамках компетентнісного підходу.

У ході методологічного вивчення означеного питання було взято до уваги те, що компетентнісний підхід під час формування міжетнічної толерантності в майбутніх учителів початкової школи дозволяє змінити акценти організації освітнього процесу з інформаційно-знаннєвої на компетентнісну. Він дає змогу магістрантам отримати суб'єктивний досвід майбутньої професійної діяльності ще під час навчання у ЗВО. На основі аналізу праць Н. Краснової [2] та І. Риданової [3] встановлено, що компетентнісний підхід обумовлює позитивний вплив на формування міжетнічної толерантності майбутніх фахівців, що навчаються в ЗВО у двох ракурсах: компетентність соціальної взаємодії в освітньому середовищі початкової школи, що базується на повазі до усіх учасників освітнього процесу на основі врахування національного менталітету, релігійних та міжетнічних особливостей через налагодження взаєморозуміння; компетентність у спілкуванні, що передбачає повагу до традицій, етикету, шляхом упровадження ефективних вербальних і невербальних засобів формулювання та висловлення власних думок.

У практичному аспекті впровадження компетентнісного підходу під час формування міжетнічної толерантності в майбутніх учителів початкової школи спрямовано на: розвиток позитивної самооцінки, емпатії; формування вмінь розуміти всіх учасників поліетнічного освітнього середовища, надання посильної допомоги щодо задоволення потреб; налагодження рівноправної комунікації; заохочення новаторства й творчості в професійній діяльності.

На основі компетентнісного підходу забезпечувалася реальна можливість визначити мету та зміст (знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості) полікультурної освіти майбутнього вчителя початкових класів, що працюватиме в поліетнічному освітньому середовищі. Реалізація компетентнісного підходу в контексті нашого дослідження здійснювалася шляхом вивчення майбутніми фахівцями розробленої вибіркової дисципліни (цикл дисциплін професійно-орієнтованої підготовки) «Теорія і практика формування міжетнічної толерантності майбутніх вчителів початкової школи». Їх практична підготовка в рамках сучасних вимог полікультурної освіти вимагає зосередження уваги на особливостях її організації в умовах поліетнічного регіону. З цією метою було розроблено методичні рекомендації для магістрантів спеціальності 013 «Початкова освіта» для допомоги їм у проходженні практики з урахуванням специфіки поліетнічного Закарпаття.

Резюмуючи викладене вище, відзначимо, що на підставі компетентнісного підходу вирішувалося важливе завдання фахової підготовки майбутніх учителів початкової школи, зокрема: розвиток здатності адаптуватися в мінливому поліетнічному світі у цілому та поліетнічному освітньому середовищі зокрема, налагоджувати відносини з представниками інших етносів, опираючись на знання їхніх національних традицій і звичаїв.

#### **Список використаних джерел**

1. Дубасенюк О. А. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя. *Формування естетичної компетентності особистості засобами*

*народознавства* : зб. наук. праць молодих дослідників. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. С. 10–16.

2. Краснова Н. П. Комунікативна толерантність у професійній діяльності соціального педагога загальноосвітньої школи. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2009. № 1. С. 71–77.
3. Рыданова И. Основы педагогики общения. Мн. : Беларуская навука, 1999. 319 с.
4. Скворцова С. О. Методична компетентність учителя початкової школи. *Педагогічні науки*: зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2014. Випуск 65. С. 254–259.

БАБІДОРИЧ Н. В.,  
МИКУЛІНА А. К.

Мукачівський державний університет, Україна

### **ВПЛИВ ЗАНЯТЬ З ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Педагогіка вважає, залежність правильного розвитку всіх сторін особистості залежить від навчання. Доведено, що навчання впливає на кращий розвиток природних даних.

Основною формою організації навчання дошкільників образотворчої діяльності є заняття. Це особлива форма спілкування педагога з дитиною, яка традиційно вважається формою організованого навчання [1].

Заняття – це форма дошкільного навчання, за якої вихователь, працюючи з групою дітей у встановлений режимом час, організовує і спрямовує пізнавальну діяльність з урахуванням індивідуальних особливостей кожної дитини [2]. Під час занять формуються навички навчальної діяльності дитини: слухати і чути те, що говорить педагог, діяти згідно з його вказівками, досягати потрібних результатів та оцінювати їх. Навчальна діяльність на заняттях є колективною, внаслідок чого дитина може порівнювати свої результати із результатами інших дітей, аналізувати власні помилки, усвідомлювати необхідність та напрями самовдосконалення.

Заняття є формою педагогічного впливу, що поєднує розвивальні і виховні ефекти навчання, формує у дітей уміння активно засвоювати знання та творчо використовувати їх за безпосередньої участі педагога, що сприяє набуттю досвіду спільної діяльності з дорослим і однолітками.

За допомогою різноманітних методів та дидактичних засобів педагог забезпечує на занятті процес засвоєння всіма дітьми знань, умінь і навичок, а також розвиток пізнавальних здібностей.

У контексті особистісно-орієнтованого навчання перед педагогом стоять такі завдання:

– розвинути у дітей інтерес до навколишньої дійсності, до активних пошуків форм та засобів її відображення і творіння за допомогою художньої практики;

– навчити дітей естетичного сприймання світу: природи, її об'єктів та явищ, предметів, мистецтва, людей і стосунків між ними, себе самого як активну й успішну особистість, творця краси та художника;

– прилучити дитину до світу мистецтва, активного оволодіння зображальними матеріалами, техніками створення зображень, способами творчих дій;



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>